

או ראשו כשמקטרת תחובה בפיו⁵⁵ או חליל.⁵⁶ לעתים רחוקות הלמ"ד כולה עשויה בדמות עוף מפואר המרים את רגלו אחת כלפי מעלה וכך יוצר בגופו את מבנה האות.⁵⁷

רגלה של האות קו"ף אף היא מעוטרת לעתים קרובות, כגון בצורת דג.⁵⁸ רגלה של נו"ן סופית עשויה אף היא להיות בצורת דג⁵⁹ או נחש.⁶⁰ גרשיים של ראשי תיבות מופיעים לפעמים בצורת ידיים,⁶¹ או בצורת נשר לבוש מגן ונושא עלי זית,⁶² או בצורת פרחים וקנוקנות.⁶³ לעתים הגרשיים הם בצורת מגן דוד,⁶⁴ כתרים⁶⁵ או אוסף נקודות.⁶⁶

- B. Kirshenblatt-Gimblett, *Fabric of Jewish-Textiles from the Jewish Museum Collection*, vol. 1, N.Y. 1977, p. 99 ⁵³
- א' פישוף, מעלין בקודש, ירושלים תשמ"ה, עמ' 15. ⁵⁴
- Christie's Amsterdam, Judaica, 20 June 1990, no. 246; A. Weber (ed.), *Mappot - gesegnet der da kommt*, Onsabruueck 1997, pp. 137, 140, 147, 155 ⁵⁵
- K. Salomon, *Jewish Ceremonial Embroidery*, London 1988, p. 99 ⁵⁶
- Christie's Amsterdam, Judaica, 20 June 1990, no. 241; Sotheby's, *Magnificent Judaica*, Tel Aviv, 29th September 1994, no. 150 ⁵⁷
- D. Angst & R. Weingarten (ed.), *Juden in der Schweiz*, Kuenstacht/Zuerich 1983, p. 143; F. Guggenheim-Gruenberg, *Die Torawickelbaender von Lengnau*, Zuerich 1967, p. 11; Christie's Amsterdam, Judaica, 20 June 1990, no. 222, 231; M. Kaniel, 'The Wimpel: Binding the Family to the Torah', *Jewish Action*, Summer 5753/1993 Vol. 53, no. 3, p. 42-43; A. Weber (ed.), *Mappot - gesegnet der da kommt*, Onsabruueck 1997, p. 108 ⁵⁸
- ד' דוידוביץ, חיתולי ספר-תורה, תל אביב תשל"ח, עמ' 10; נ' קורמן (קלרמן), 'על מנהג גלילת ספר תורה בוימפל (מפה)', בתוך: ספר היובל לקהילת חברת אהבת תורה חיפה, חיפה תש"ן, עמ' 83; ר"מ הכהן, ספר חיי אדם - לידה, ירושלים תשנ"א, צילום מול עמ' 32; C. Benjamin, *The Stieglitz Collection: Masterpieces of Jewish Art*, The Israel Museum Jerusalem, p. 203; P. J. Abbink Van der Zwan, 'Ornamentation on Eighteenth Century Torah Binders', in: *The Israel Museum News*, 1978, p. 67 ⁵⁹
- A. I. Katsh, *Bar Mitzva Illustrated*, New York 1955, p. 104 ⁶⁰
- F. Guggenheim-Gruenberg, *Die Torawickelbaender von Lengnau*, Zuerich 1967, p. 20, no. 2 ⁶¹
- C. Grossman, *A Temple Treasury*, New York 1984, p. 73 ⁶²
- R. Eis, *Torah Binders*, Berkeley, California 1979, pp. 24, 54 ⁶³
- מ"ו בערנשטיין, נישט דערברענטע שייטן, בוענאס-איירעס תשט"ז, עמ' 332; Christie's Amsterdam, Judaica, 19 June 1991, no. 183, 191 ⁶⁴
- P. J. Abbink Van der Zwan, 'Ornamentation on Eighteenth Century Torah Binders', in: *The Israel Museum News*, 1978, p. 67 ⁶⁵
- N. L. Kleeblatt & G. C. Wertkin, *The Jewish Heritage in American Folk Art*, New York 1984, p. 114 ⁶⁶